

Fundur í fagráði nautgriparæktar 3. maí 2016

Fundargerð

Fundurinn var haldinn í nautastöðinni á Hesti og hófst kl. 11.10.

Mættir: Guðný Helga Björnsdóttir, formaður, Björn S. Gunnarsson, Gunnfríður Elín Hreiðarsdóttir, Gunnar Kr. Eiríksson, Pétur Diðriksson og Guðmundur Jóhannesson er ritaði fundargerð. Þórarinn Leifsson var í símasambandi. Baldur Helgi Benjamínsson mætti síðar til fundarins eða við dagskrárlið 3. Þóroddur Sveinsson boðaði forföll.

Dagskrá:

1. Fundarsetning og fundargerð síðasta fundar
2. Umsóknir í þróunarsjóð
 - a. Innleiðing á „LEAN managament“ í ráðgjöf í nautgriparækt
 - b. Frostþurrkun á íslenskum skyr- og jógúrtafurðum
 - c. Þróun nýrrar næringarríkrar mjólkurafurðar fyrir ungabörn
3. Tillögur frá aðalfundi LK
 - a. Erfðamengisúrval
 - b. Kennsla í nautgriparækt
4. Dómar kvígna undan heimanautum, frh. af síðasta fundi
5. Skylduaðild að skýrsluhaldi
6. Kynning á niðurstöðum BS-verkefna
7. Spermvital
8. Önnur mál
 - a. Niðurstöður skýrsluhalds nautgriparæktarinnar 2015
 - b. Nautahaldið og sæðisbirgðir
 - c. Erindi frá Nautgriparæktarmiðstöð Íslands vegna umsóknar um leyfi til innflutnings á fósturvísunum frá Noregi.

1. Fundarsetning og fundargerð síðasta fundar.

Guðný Helga, formaður, setti fund og stýrði honum. Hún bauð nýja fagráðsmenn, þá Gunnar Kr. Eiríksson og Pétur Diðriksson, sérstaklega velkomna. Þar sem þetta er fyrsti fundur nýskipaðs fagráðs var tekin fyrir verkaskipting fagráðs og áframhaldandi aðild stuðningsfulltrúa með málfrelsi og tillögurétt. Guðný Helga Björnsdóttir kjörin formaður og Guðmundur Jóhannesson ritari. Ákveðið að leita áfram til Landbúnaðarháskóla Íslands, Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins, Matvælastofnunar og Samtaka afurðastöðva í mjólkuriðnaði með tilnefningu stuðningsfulltrúa. Fundargerð, dags. 10. des. 2015, samþykkt án athugasemda, en áður hafði hún verið afgreidd óformlega í tölvupósti.

Vegna síðustu fundargerðar spurði Guðný um stöðu mála vegna fláttutílvíksins sem kom fram undan Birting 05043. Gunnfríður svaraði því til að hún hefði verið í sambandi við Jón Hallstein Hallsson hjá Landbúnaðarháskólanum og verið væri að reyna að koma á nemendaverkefni til þess að freista þess að greina gallann og staðfesta erfðir hans.

2. Umsóknir í þróunarsjóð.

Guðný Helga fór yfir fjármuni til ráðstöfunar og umsóknir í þróunarsjóð nautgriparæktarinnar.

a. Innleiðing á „LEAN management“ í ráðgjöf í íslenskri nautgriparækt

Umsókn frá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins. Verkefnisstjóri er Gunnfríður Elín Hreiðarsdóttir. Verkefnið er fyrsti hluti í því að byggja upp þekkingu og innleiða skilvirkniakerfi og verkefnastjórnun inn í vinnubrögð í búrekstri. Í þessum fyrsta hluta er áhersla lögð á að bjóða bændum og ráðunautum upp á námskeið með erlendum sérfræðingi í notkun á LEAN og SOP í landbúnaði, að þjálfra ráðgjafa í notkun á aðferðafræðinni í ráðgjöf og að því að aðferðafræði og verkfæri sem nýtt eru í vinnunni séu þýdd og aðlöguð að íslenskum aðstæðum. Byrjað verður á að leggja áherslu á notkun þessara verkfæra á kúabúum.

Gunnfríður fór yfir tilurð verkefnisins og framgang þess til þessa.

Afgreiðsla: Fagráð er á því að um afar áhugavert verkefni sé að ræða og mælir með því að það verði styrkt um allt að kr. 2.835.000. Guðný Helga Björnsdóttir, Guðmundur Jóhannesson og Gunnar Kr. Eiríksson viku af fundi við afgreiðslu þessa máls.

b. Frostþurrkun á íslenskum skyr- og jógúrtafurðum

Umsókn frá Háskóla Íslands en meðumsækjendur eru Matís og MS: Verkefnisstjóri er María Guðjónsdóttir.

Markmið verkefnisins er að þróa nýja tegund mjólkurafurðar sem hefur lengra geymsluþol en ferskar mjólkurafurðir og má geyma við fjölbreyttari aðstæður en almennt gengur og gerist. Stefnt er að því að þróa skyr-/jógúrtafurð sem geyma má við stofuhita og sem aðeins þarf að bæta vatni við þegar hennar er neytt og/eða afurð sem neyta má beint úr pakkanum. Áhrif notkunar á mismunandi hráefnum við vöruþróunina verður prófuð en í fyrstu verður notast við jógúrt- og skyrafurðir sem nú þegar eru til á markaðnum sem hráefni.

Björn fór yfir tilurð verkefnisins og skýrði það nánar.

Afgreiðsla: Fagráð er á því að um áhugavert verkefni sé að ræða og leggur til að verkefnið verði styrkt um allt að kr. 1.500.000 eða sem nemur aðkeyptri þjónustu við verkefnið samkvæmt umsókn.

c. Þróun nýrrar næringarríkrar mjólkurafurðar fyrir ungarbörn

Umsókn frá Háskóla Íslands en meðumsækjendur eru Matís og MS: Verkefnisstjóri er María Guðjónsdóttir.

Markmið verkefnisins er að þróa nýja mjólkurafurð (jógúrt) ætlaða ungarbörnum sem eru að byrja að borða fasta fæðu. Verkefninu er þannig ætlað að auka þekkingu á nauðsynlegri næringu ungarbarna og áhrifum vinnsluaðferða á mikilvæg næringarefni, bragð og áferð. Nauðsynlegt er að afurðin sem þróuð verður í verkefninu uppfylli öll ströngustu skilyrði um örugga og góða næringu og því er verkefnið byggt upp sem samstarfsverkefni nokkurra helstu matvæla- og næringarsérfræðinga landsins. Einnig verða skilyrðin á markaðnum fyrir slíkri vöru könnuð. Niðurstöður verða birtar bæði í innlendum og erlendum ritrýndum ritum, í formi áfangaskýrslna, meistararitgerð og meistaravörn.

Afgreiðsla: Fagráð er því að um áhugavert verkefni sé að ræða og leggur til að verkefnið verði styrkt um allt að kr. 1.500.000 eða sem nemur aðkeyptri þjónustu við verkefnið samkvæmt

umsókn.

3. Tillögur frá aðalfundi LK.

Stjórn Landssambands kúabænda hefur beint eftirtöldum ályktunum aðalfundar Landssambands kúabænda 2016 til fagráðs í nautgriparækt til meðhöndlunar og úrvinnslu:

a. Erfðamengisúrval.

Aðalfundur Landssambands kúabænda, haldinn í Reykjavík 31. mars og 1. apríl 2016, felur fagráði í nautgriparækt að kanna möguleika á innleiðingu úrvals á grunni erfðamengis í kynbótastarf nautgriparæktarinnar, svo og hagkvæmni þess ef til kemur. Í því skyni verði:

- Gerðar greiningar á arfgerð helstu ættfeðra íslenska kúastofnsins undanfarin ár, sem og aðrar greiningar sem að gagni koma að mati fagráðsins.
- Undirbúin skipuleg vefjasýnataka úr íslenska kúastofninum til greiningar á arfgerð.
- Líklegur ávinningur aðferðarinnar metinn, svo og sá kostnaður sem henni fylgir.

Verði niðurstöður úr framantöldu jákvæðar verði erfðamengisúrval tekið í notkun í íslenskri nautgriparækt.

Greinargerð:

Erfðamarkauúrval, sem á ensku kallast "genomic selection", er um þessar mundir að ýta hefðbundnum afkvæmaprófunum í nautgriparækt til hliðar um nær allan heim og valda þannig einni mestu byltingu í kynbótastarfi nautgripa sem orðið hefur í áratugi. Með aðferðinni er ættliðabilið stytta um meira en helming og þannig hefur víða tekist að tvöfalda erfðaframfarir. Mikilvægt er því að fá úr því skorið hvort úrval á grunni erfðamengis gagnist íslenskri nautgriparækt enda ljóst að án þess skerðist samkeppnishæfni íslenskrar mjólkurframleiðslu verulega á ári hverju. Því leggur aðalfundurinn þunga áherslu á að verkefnið fari af stað svo fljótt sem verða má. Fundurinn leggur einnig til að kannaðir verði möguleikar á aðkomu fjölpjódlegra sjóða sem stuðla eiga að verndun sérstæðra búfjárstofna, að fjármögnun þessa verkefnis.

Baldur Helgi fór aðeins yfir tillöguna og sagði áhuga bænda á málinu gríðarlega mikinn, menn skynjuðu að þarna væri eitthvað stórt á ferðinni og greinilegt að mikill einhugur ríkti meðal bænda um framgang málsins. Það væri því mikilvægt að setja niður áætlun um hvernig hrinda mætti erfðamengisúrvali í framkvæmd. Fundarmenn sammála því og m.a. sagðist Guðmundur hafa orðið var við mikinn áhuga bænda á málinu og þetta myndi án efa efla áhuga á ræktunarstarfinu. Guðmundur lagði fram minnisblað um erfðamengisúrval þar sem m.a. er að finna tillögu að fyrstu skrefum í málinu.

Ákveðið að fela Baldri Helga og Guðmundi að vinna að málinu áfram og leita samstarfs við Landbúnaðarháskólann, t.d. Emmu Eyþórsdóttur og/eða Jón Hallstein Hallsson. Við áframhaldandi vinnu verði einkum haft í huga að vinna ítarlega verkáætlun og leita í því skyni til erlendra sérfræðinga þar sem sérfræðipækning á erfðamengisúrvali er takmörkuð hérlendis.

b. Kennsla í nautgriparækt.

Aðalfundur Landssambands kúabænda, haldinn í Reykjavík 31. mars til 1. apríl 2016

skorar á Landbúnaðarháskóla Íslands að setja aukinn kraft í kennslu í nautgripærækt, m.a. með því að semja meira af kennsluefni og gera það aðgengilegt.

Rætt um tillöguna og stöðu mála í kennslu í nautgripærækt við Landbúnaðarháskólanum. Menn sammála um að beina því til Landbúnaðarháskólans að þróa kennsluefni frekast á rafrænu formi sem sé aðgengilegt öllum ásamt því að halda áfram að þróa og efla kennslu á sviði nautgripæræktar.

4. Dómar kvígna undan heimanautum.

Guðný fór yfir forsögu málsins sem rætt var á síðasta fundi. Þar kom m.a. fram að Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML) hefði svarað erindi fagráðs til RML um að hætta gjaldtöku á dómum á kvígum/kúm undan heimanautum. Í svarinu kom fram að kostnaður við skoðun á kvígum/kúm er 4,5 millj. kr. meiri en sem nemur sérmerktum framlögum af kynbótafé sem rennur til kúaskoðunar. Á síðasta fundi kom fram að skoðaðar voru 6.288 kvígur á árinu 2014 og kostnaður á kvígu nam 1.546 kr.

Á síðasta fundi var bókað að skoðanir manna á framkvæmd þessa verkefnis væru mismunandi varðandi leiðir fremur en markmið. Ákveðið að skoða málið betur fyrir næsta fund og hvaða leiðir séu bestar að sameiginlegu markmiði.

Töluverðar umræður um málið og menn sammála um að halda sig við fyrri ákvörðun, um að dómar á kvígum undan heimanautum séu gjaldskyldir, standi. Ekki væri réttlætanlegt að takmarkaðir fjármunir rynnu til skoðunar á kvígum undan heimanautum sem nýttust sameiginlegu ræktunarstarfi takmarkað. Áhersla hlyti að vera á að skoða dætur óreyndra sæðingana.

5. Skylduaðild að skýrsluhaldi.

Rætt um hvaða þýðingu það hefur að í nýjum mjólkursamningi er gerð krafa um skylduaðild í afurðaskýrsluhaldi Bændasamtaka Íslands. Ákveðið að taka ákveðið frumkvæði málinu og Guðmundi og Gunnfríði falið að setja saman frumdrög að reglum og skilgreiningum um hvað það þýðir að vera í afurðaskýrsluhaldi og hverjar lágmarkskröfur til fullnægjandi þátttöku yrðu að vera.

6. Kynning á niðurstöðum BS-verkefna.

Guðmundur kynnti helstu niðurstöður þeirra BS-verkefna á sviði nautgripæræktar sem skilað verður nú í vor. Þetta eru verkefni Egils Gautasonar; Kjörerfðaframlög íslenskra sæðingana, Magnúsar Ingimarssonar; Aðbúnaður kvígna á íslenskum kúabúum og Rúnars Geirs Ólafssonar; Mjólkurflæði hjá fyrsta kálfs kvígum.

Í kjölfarið var rætt að skynsamlegt væri að taka EVA-forritið í notkun hér til þess að takmarka skyldleikarækt í íslenska kúastofninum svo sem kostur væri. Það þýðir minni erfðaframfarir til styttri tíma litið en minna yrði gengið á erfðafjölbreytileikann sem væri drifkraftur erfðaframfara.

Endurskoða þyrfti val nauksfeðra og notkun þeirra.

7. Spermvital.

Fyrir fundinum lág skýrsla starfshóps um hugsanlega nýtingu eða notkun Spermvital héraðs. Baldur Helgi kynnti helstu niðurstöður skýrslunnar og tillögu starfshópsins. Málið rætt töluvert og ákveðið að leggja til við Nautastöðina að fara að tillögum starfshópsins sem m.a. felur í sér að ræða frekar við Spermvital í Noregi um lágmarkskröfur og ákveðin atriði varðandi framkvæmd þess að hægt sé að bjóða upp á Spermvital-nautasæði hér á landi. Baldri Helga falið að hafa samband við Spermvital og fá ákveðin atriði varðandi þetta betur skýrð.

8. Önnur mál.

Niðurstöður skýrsluhalds nautgripæræktarinnar 2015.

Guðmundur fór yfir og kynnti helstu niðurstöður skýrsluhalds nautgripæræktarinnar árið 2015.

Afurðir jukust nokkuð milli ára og reyndust 5.851 kg/árskú sem eru mestu meðalafurðir sem mælst hafa hérlendis. Mikil fjölgun kúa mjög áberandi og meðalbústærð jókst umtalsvert. Afurðahæsta búið var Gautsstaðir á Svalbarðsströnd og afurðahæsta kýrin Milla 317 í Hvammi á Barðaströnd.

Nautahaldið og sæðisbirgðir.

Guðmundur fór yfir birgðir sæðis auk þess að dreifa yfirliti um nautaárganga 2014 og 2015. Ákveðið að heimila Sveinbirni á Nautastöðinni að henda töluverðu af birgðum úr reyndum nautum í notkun sem lítið hafa verið notuð á undanförunum mánuðum í samráði við ábyrgðarmann nautgriparæktar hjá RML.

Erindi frá Nautgriparæktarmiðstöð Íslands vegna umsóknar um leyfi til innflutnings á fósturvísu frá Noregi.

Fagráði hefur borist beiðni frá Nautgriparæktarmiðstöð Íslands um umsögn varðandi umsókn um leyfi til innflutnings á 40 fósturvísu úr Angus-kúm frá Noregi. Fagráð fjallaði um málið og gefur eftirfarandi umsögn:

„Fagráð í nautgriparækt hefur mótttekið erindi Nautgriparæktarmiðstöðvar Íslands þar sem farið er fram á umsögn um fyrirhugaðan innflutning á 40 Angus-fósturvísu frá Noregi. Samkvæmt 3. grein reglugerðar nr. 850/2015 um innflutning erfðaefnis holdanauta og kröfur um útbúnað einangrunarstöðva er óheimilt að flytja til landsins djúpfryst erfðaeftni holdanautagripa nema með leyfi Matvælastofnunar og fenginni umsögn fagráðs í nautgriparækt.

Fagráð bendir á að Nautgriparæktarmiðstöð Íslands verði að sækja um leyfi til Matvælastofnunar en telur jafnframt að um brýnt mál sé að ræða til eflingar og aukinnar hagkvæmni nautakjötsframleiðslu á Íslandi. Fagráð telur ekkert því til fyrirstöðu að Nautgriparæktarmiðstöð Íslands flytji inn umrædda fósturvísa og mælir með því að Matvælastofnun leyfi fyrirhugaðan innflutning með þeim skilyrðum að ákvæðum reglugerðar nr. 850/2015 verði fylgt.“

Fleira ekki tekið fyrir og fundi slitið.

Guðný Helga Björnsdóttir

Guðmundur Jóhannesson

Gunnar Kr. Eiríksson

Pétur Diðriksson

Þórarinn Leifsson

Björn S. Gunnarsson

Gunnfríður Elín Hreiðarsdóttir

Baldur Helgi Benjamínsson

Fylgiskjöl:

1. Umsóknir í þróunarsjóð.
2. Minnisblað um erfðamengisúrval.
3. Bréf frá LK varðandi tillögur aðalfundar LK 2016.
4. Helstu niðurstöður skýrsluhalds nautgriparæktarinnar 2015.
5. Yfirlit um sæðisbirgðir.
6. Yfirlit um nautaárganga 2014 og 2015.
7. Yfirlit um kálfa boðna nautastöðinni til kaups síðustu 12 mánuði.
8. Bréf frá Nautgriparæktarmiðstöð Íslands.